

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL

JULIANE KOKOTT

prezentate la 15 ianuarie 2009(1)

Cauza C-357/07

TNT Post UK Ltd,

The Queen

împotriva

The Commissioners of Her Majesty's Revenue & Customs

[cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată de High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) (Regatul Unit)]

„A șasea directivă TVA – Prestații scutite – Noțiunea de servicii poștale publice – Serviciu universal – Principiul neutralității fiscale”

I – Introducere

1. În prezenta cauză, High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) (Regatul Unit), solicită Curții să se pronunțe cu privire la interpretarea articolului 13 secțiunea A alineatul (1) litera (a) din A șasea directivă TVA(2), care prevede scutirea prestațiilor efectuate de „serviciile poștale publice”. Este necesar să se precizeze în special semnificația pe care o are această noțiune pe o piață liberalizată a serviciilor poștale.
2. În acțiunea principală, TNT Post UK Ltd (denumită în continuare „TNT”) contestă faptul că toate serviciile poștale furnizate de Royal Mail Group Ltd (denumită în continuare „Royal Mail”), prestatorul serviciului universal în Regatul Unit, sunt scutite, în timp ce prestațiile tuturor celorlalți furnizori sunt supuse taxei. În opinia reclamantei, nu mai există „servicii poștale publice” pe piața total liberalizată a Regatului Unit, prin urmare, scutirea nu mai este justificată. În schimb, în cazul în care scutirea se aplică prestatorului serviciului universal, se ridică ulterior problema de a se stabili dacă toate prestațiile acestuia sau dacă doar unele dintre ele trebuie să fie scutite și, dacă este cazul, care dintre acestea.

3. Opiniile statelor membre care au participat la procedur? difer? în mod considerabil. Opiniile exprimate pornesc de la aprobarea practicii Regatului Unit ?i ajung pân? la refuzarea oric?rei scutiri pe o pia?? liberalizat?. Prin urmare, interpretarea ?i aplicarea uniforme a prevederilor cuprinse în A ?asea directiv? nu par a fi asigurate cu privire la acest aspect. De altfel, Comisia Comunit??ilor Europene a introdus deja ac?iuni în constatarea neîndeplinirii obliga?iilor împotriva a trei state membre, deoarece, pe de o parte, acestea nu aplic? scutirea de TVA ?i, pe de alt? parte, extind excesiv respectiva scutire(3).

4. R?spunsul la întreb?rile adresate în spe?? nu afecteaz? doar to?i consumatorii priva?i care folosesc servicii po?tale. Stabilirea domeniului de aplicare al scutirii poate influen?a, de asemenea, evolu?ia pie?elor serviciilor po?tale în statele membre. În func?ie de concluzia la care va ajunge Curtea, r?spunsurile acesteia pot consolida pozi?ia prestatorului stabilit al serviciului universal ?i pot face mai dificil? apari?ia unor furnizori concuren?i sau pot avea un efect opus.

II – Cadrul juridic

A – Dreptul comunitar

5. Articolul 13 sec?iunea A din A ?asea directiv?, intitulat „Scutiri pentru anumite activit??i de interes general”, prevede în special:

„(1) F?r? a aduce atingere altor dispozi?ii comunitare, statele membre scutesc, în conformitate cu condi?iile pe care acestea le stabilesc în scopul de a asigura aplicarea corect? ?i direct? a unor asemenea scutiri ?i de a preveni orice posibil? evaziune, fraud? sau abuz, urm?toarele:

(a) prestarea de servicii ?i livrarea de bunuri accesorii acestora, altele decât serviciile de transport de c?l?tori ?i serviciile de telecomunica?ii, efectuate de c?tre serviciile po?tale publice; [...]”(4) [traducere neoficial?]

6. Directiva 97/67/CE (denumit? în continuare „Directiva po?tal?”)(5) stabile?te norme uniforme pentru pia?a unic? a serviciilor po?tale. Aceasta guverneaz? în special modalit??ile de prestare a unui serviciu po?tal universal.

7. Articolul 2 din Directiva po?tal? cuprinde în special urm?toarele defini?ii:

„(2) «re?ea po?tal? public?» înseamn? sistemul de organizare ?i de resurse de orice fel folosite de c?tre prestatorul (prestatorii) serviciului universal, în special pentru:

– ridicarea expedierilor po?tale acoperite de o obliga?ie de serviciu universal de la punctele de acces de pe întreg teritoriul;

– direc?ionarea ?i tratarea acestor expedieri de la punctul de acces al re?elei po?tale la centrul de distribu?ie;

– distribuirea la adresele indicate pe expedieri;

[...]

(13) «prestatorul serviciului universal» înseamn? o entitate public? sau privat? care asigur? totalitatea sau o parte a unui serviciu po?tal universal într?un stat membru, a c?rei identitate a fost notificat? Comisiei în conformitate cu articolul 4”

8. Obliga?iile statelor membre cu privire la prestarea unui serviciu universal sunt în special

prevăzute la articolul 3 din Directiva poștală, care cuprinde următoarele dispoziții:

„(1) Statele membre asigură că utilizatorii beneficiază de dreptul la un serviciu universal care implică prestarea permanentă a unui serviciu poștal de o calitate determinată în toate punctele de pe teritoriul lor la prețuri accesibile pentru toți utilizatorii.

(2) În acest scop, statele membre adoptă măsuri pentru a asigura că densitatea punctelor de contact și a punctelor de acces ia în considerare nevoile utilizatorilor.

(3) Acestea adoptă măsuri pentru a asigura că prestatorul sau prestatorii serviciului universal garantează în fiecare zi lucrătoare și nu mai puțin decât cinci zile pe săptămână, cu excepția situațiilor sau a condițiilor geografice considerate excepționale de către autoritățile naționale de reglementare, minimum:

– o ridicare,

– o livrare la domiciliul sau sediul fiecărei persoane fizice sau juridice sau, prin derogare, în condițiile determinate de către autoritatea națională de reglementare, o livrare la instalații corespunzătoare. [...]

(7) Serviciul universal definit de prezentul articol acoperă atât serviciile naționale, cât și serviciile transfrontaliere.”

9. Articolul 7 alineatul (1) din Directiva 97/67/CE era redactat după cum urmează înainte de intrarea în vigoare a Directivei 2008/6/CE(6), la 27 februarie 2008:

„În măsura în care este necesar pentru a asigura menținerea serviciului universal, statele membre pot continua să rezerve servicii pentru prestatorul sau prestatorii de servicii universale. Aceste servicii se limitează la avizarea, sortarea, transportul și livrarea obiectelor de corespondență internă și de poștă transfrontalieră de recepție, prin livrare accelerată sau nu, cu respectarea ambelor limite de greutate și preț urmatoare. Limita de greutate este de 100 de grame începând cu 1 ianuarie 2003 și de 50 de grame începând cu 1 ianuarie 2006. Aceste limite de greutate nu se aplică începând cu 1 ianuarie 2003 în cazul în care prețul este mai mare sau egal cu de trei ori tariful public pentru un obiect de corespondență din primul segment de greutate din categoria cea mai rapidă și nici începând cu 1 ianuarie 2006 în cazul în care prețul este mai mare sau egal cu de două ori și jumătate acest tarif.”

B – *Dreptul național*

10. În Regatul Unit, scutirea serviciilor poștale prevăzută în A șasea directivă a fost transpusă prin dispozițiile articolului 31 alineatul (1) coroborate cu dispozițiile Schedule 9, Group 3, Items 1 și 2 din Legea privind taxa pe valoarea adăugată (Value Added Tax Act 1994), astfel cum a fost modificată prin Legea din 2000. În temeiul acestor dispoziții, transportul expedierilor poștale de către Post Office Company și serviciile furnizate de către Post Office Company în legătură cu transportul expedierilor poștale sunt scutite de TVA.

11. Post Office Company este constituită din Royal Mail Holdings plc, care, în calitate de societate holding, nu desfășoară o activitate comercială proprie. Scutirea prevăzută pentru Post Office Company prin Legea din 1994 privind TVA-ul, în versiunea din 2000, a fost totuși extinsă de către administrație, după cum arată instanța de trimitere, la toate filialele deținute 100 % de Royal Mail Holdings plc, în cazul în care respectivele filiale furnizează servicii poștale.

12. Articolul 4 din Legea din 2000 privind serviciile poștale definește noțiunea „serviciu poștal universal”. Această expresie desemnează un serviciu poștal care să asigure în fiecare zi

lucrătoare, în principiu pe întregul teritoriu, cel puțin o livrare de expedieri poștale oricărei persoane în Regatul Unit, pe de o parte, și cel puțin o ridicare de expedieri poștale la punctele de acces stabilite în acest scop, pe de altă parte. În plus, în cadrul serviciului universal, trebuie să fie asigurate în special transportarea expedierilor poștale dintr-un loc în altul și serviciile accesorii de recepție, ridicare, sortare și de distribuție a unor astfel de expedieri la tarife accesibile conforme cu un tarif public uniform aplicabil întregului teritoriu al Regatului Unit.

13. Prestatorul serviciului universal în sensul Legii din 2000 privind serviciile poștale se consideră a fi orice persoană a cărei identitate a fost notificat Comisiei de către ministrul competent, în conformitate cu articolul 4 din Directiva privind serviciile poștale, și care a fost informat cu privire la acest aspect.

III – Situația de fapt, întrebările preliminare și procedura

14. Piața serviciilor poștale din Regatul Unit este total liberalizată de la 1 ianuarie 2006. Oricui solicitant care îndeplinește condițiile prevăzute i se poate acorda o licență pentru transportarea expedierilor poștale, indiferent de greutate.

15. În prezent, Royal Mail este singurul prestator al serviciului universal în Regatul Unit a cărui identitate a fost notificat Comisiei. În temeiul licenței care i-a fost emis în acest scop, Royal Mail trebuie să respecte o serie de condiții și să asigure în special, pe întregul teritoriu al Regatului Unit, servicii poștale la tarife uniforme și accesibile.

16. Serviciile poștale care trebuiau să fie furnizate de Royal Mail includ în plus obligația de a crea o rețea suficientă de puncte de acces pentru utilizatori, de a asigura în fiecare zi lucrătoare serviciul de livrare la orice adresă din Regatul Unit și de a ridica expedierile poștale de la fiecare punct de acces, precum și de a respecta anumite standarde de calitate, cum ar fi în special distribuția rapidă a scrisorilor prioritare, în principiu în ziua lucrătoare următoare datei expedierii.

17. Rețeaua poștală națională și integrată întreținută de Royal Mail deservește șase zile pe săptămână aproximativ 27 de milioane de adrese, aproximativ 113 000 de cutii poștale, 14 200 de oficii poștale și 90 000 de spații comerciale. În total, Royal Mail are aproximativ 185 000 de angajați în Regatul Unit.

18. Având în vedere activitatea „expediere de scrisori” a Royal Mail, aproape 90 % dintre activitățile acesteia, evaluate în raport cu veniturile, sunt supuse unor condiții și cerințe normative pe care numai aceasta este obligată să le respecte, spre deosebire de orice alt operator poștal din Regatul Unit.

19. Din decembrie 2002, TNT este titulara unei licențe pentru furnizarea de servicii poștale și este abilitat, ca o consecință a liberalizării, să transporte toate scrisorile pe teritoriul Regatului Unit, fără restricții, precum Royal Mail. În prezent, TNT furnizează doar servicii poștale denumite „în amonte” („upstream services”). Acestea constau în ridicarea, sortarea automată sau, în anumite cazuri, manuală și în prelucrarea expedierilor poștale, precum și în transportul acestora până la puncte de acces regionale care sunt întreținute de Royal Mail.

20. Royal Mail și TNT trebuie să plătească o taxă în funcție de cifra de afaceri. Totuși, pe de altă parte, condițiile licențelor acordate pentru cei doi prestatori de servicii poștale diferă în mod considerabil. Royal Mail, în special, este supus unor cerințe mai extinse în termeni de control al prețurilor, de frecvență, de acoperire geografică, de acces al clienților, de standarde de calitate, de soluționare a reclamațiilor și de modificare a condițiilor generale în temeiul cărora sunt furnizate serviciile poștale.

21. În plus, licența acordată Royal Mail o obligă să furnizeze TNT servicii poștale denumite „în aval” („downstream services”). Acestea includ transportul și distribuția către destinatari a expedierilor poștale pe care TNT le-a sortat înainte, le-a clasificat și le-a transportat la punctele de acces regionale ale Royal Mail.

22. În timp ce Legea privind TVA-ul din 1994, în versiunea sa actuală, scutește de TVA transportul expedierilor poștale efectuat de Royal Mail, serviciile poștale furnizate de alți prestatori precum TNT sunt în totalitate supuse TVA-ului la cota standard de 17,5 %.

23. TNT estimează că, în Regatul Unit, corespondența comercială reprezintă aproximativ 85 % din volumul total al corespondenței. Aproximativ 40 % din acest tip de corespondență provine de la întreprinderi care nu sunt în măsură să recupereze întregul TVA în amonte și în special de la prestatori de servicii financiare care reprezintă principala piață a TNT în sectorul corespondenței comerciale. Prin urmare, este în interesul TNT să reducă pe cât posibil valoarea TVA-ului pe care trebuie să o factureze clienților săi comerciali.

24. Prin urmare, TNT a introdus la High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) o acțiune pentru examinarea legalității scutirii de TVA de care beneficiază Royal Mail în temeiul Schedule 9 Group 3 din Legea privind TVA-ul din 1994. În cadrul acestei proceduri, High Court a adresat Curții următoarele întrebări preliminare prin decizia din 12 iulie 2007:

„1) a) Cum trebuie interpretată expresia «serviciile poștale publice» din articolul 13 secțiunea A alineatul (1) litera (a) din Directiva 77/388/CEE sau A șasea directivă TVA [în prezent, articolul 132 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2006/112]?

b) Interpretarea acestei expresii este influențată de faptul că serviciile poștale dintr-un stat membru au fost liberalizate, că nu există servicii rezervate în sensul Directivei 97/67/CEE a Consiliului, astfel cum a fost modificată și că există un singur furnizor de serviciu universal desemnat care a fost notificat Comisiei potrivit acestei directive (așa cum este Royal Mail în Regatul Unit)?

c) În împrejurările prezentei cauze [care corespund situației expuse la litera b) de mai sus], această expresie cuprinde:

i) numai unicul furnizor universal de servicii (așa cum este Royal Mail în Regatul Unit) sau

ii) de asemenea un operator poștal privat (așa cum este TNT Post)?

2) În împrejurările prezentei cauze, articolul 13 secțiunea A alineatul (1) litera (a) din Directiva 77/388/CEE sau A șasea directivă TVA [în prezent articolul 132 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2006/112] trebuie interpretat ca impunând obligația sau autorizând un stat membru să scutească de la plata taxei toate serviciile poștale furnizate de «serviciile poștale publice»?

3) Dacă statele membre au obligația sau posibilitatea de a scuti de la plata taxei unele, dar nu toate serviciile furnizate de «serviciile poștale publice», prin raportare la ce criterii trebuie să fie identificate aceste servicii?”

25. În procedura în fața Curții, au prezentat observații TNT, Royal Mail, Irlanda, guvernele elen, german, finlandez și suedez, precum și guvernul Regatului Unit și Comisia.

IV – **Aprecieri juridice**

A – Cu privire la prima întrebare

26. Prima întrebare preliminară cuprinde trei părți pe care le vom analiza împreună. Aceasta urmărește în esență stabilirea domeniului de aplicare *ratione personae* a articolului 13 secțiunea A alineatul (1) litera (a) din A șasea directivă. Potrivit acestei dispoziții, statele membre scutesc „prestarea de servicii și livrarea de bunuri accesorii acestora, altele decât serviciile de transport de călători și serviciile de telecomunicații, efectuate de către serviciile publice”.

27. High Court urmărește să afle dacă, pe o piață a serviciilor publice liberalizată în totalitate, mai pot exista „servicii publice” ai căror prestatori sunt scutiți de la plata taxei și, dacă este cazul, ce prestatori de servicii publice intră în sfera de aplicare a acestei noțiuni.

28. TNT și guvernele finlandez și suedez consideră, cu trimitere la concluziile avocatului general Geelhoed prezentate în cauza Dansk Postordreforening(7), că scutirea serviciilor publice nu mai este justificată după eliminarea rezervării anumitor servicii. În schimb, Royal Mail, celelalte state membre care au participat la procedură și Comisia consideră că, în condițiile actuale, prestatorul sau prestatorii serviciului universal ar trebui să fie considerați servicii publice publice ale căror prestații sunt scutite.

– Interpretarea noțiunii de serviciu public public ar trebui să având în vedere contextul dispoziției și spiritul și finalitatea scutirii

29. Este necesar să se amintească în prealabil că scutirile enumerate la articolul 13 secțiunea A din A șasea directivă se referă la activități de interes general, cum indică, de altfel, titlul acestei părți. În afară de serviciile publice, dispozițiile secțiunii A scutesc de la plata taxei serviciile de sănătate, de asistență socială și serviciile în domeniul religiei, al educației, al culturii și al sportului.

30. Aceste prestații au în comun faptul că răspund unor nevoi vitale elementare ale populației și că sunt deseori furnizate de organisme publice fără scop lucrativ. În 1977, legiuitorul comunitar a considerat că furnizarea serviciilor publice făcea parte, de asemenea, din aceste nevoi elementare. Aceste prestații indispensabile trebuie să fie propuse publicului la un preț modic și fără adăugarea TVA-ului(8).

31. La alegerea prestațiilor scutite în temeiul articolului 13 din A șasea directivă, legiuitorul comunitar s-a întemeiat, pe de o parte, pe scutirile existente deja în statele membre la data adoptării directivei. Pe de o parte, acesta a încercat să limiteze numărul scutirilor, întrucât acestea constituie o derogare de la principiul general potrivit căruia TVA-ul este perceput pentru fiecare prestare de servicii efectuată cu titlu oneros de către o persoană impozabilă(9).

32. Dat fiind caracterul derogatoriu al acestora, scutirile sunt de strictă interpretare(10). Prin urmare, articolul 13 secțiunea A din A șasea directivă urmărește nu numai toate activitățile de interes general, ci doar pe acelea care sunt enumerate în acesta și descrise foarte detaliat(11). Totuși, de aici nu rezultă că termenii utilizați pentru a defini scutirile prevăzute la articolul 13 menționat trebuie să fie interpretați într-un mod care le-ar priva pe acestea de efecte(12).

33. Pentru a le limita și mai mult, numeroase scutiri sunt subordonate condiției ca prestațiile să fie efectuate de anumite persoane sau organisme. Astfel, prestațiile de sănătate nu sunt scutite decât în cazul în care acestea sunt efectuate de personal medical special calificat în acest sens [articolul 13 secțiunea A alineatul (1) litera (c) din A șasea directivă](13).

34. Alte scutiri nu se aplică decât în cazul în care prestațiile în discuție sunt efectuate de

organisme de drept public sau de anumite organisme recunoscute de stat [a se vedea articolul 13 secțiunea A alineatul (1) literele (b), (g), (h), (i), (n) și (p) din A șasea directivă]. Aceasta se explică prin ideea că doar prestațiile efectuate de o instituție controlată de stat răspund unui interes general special care justifică scutirea. Astfel, controlul de stat permite în special să se asigure calitatea prestației și caracterul rezonabil al prețului acesteia.

35. În ceea ce privește scutirea serviciilor poștale prevăzută la articolul 13 secțiunea A alineatul (1) litera (a) din A șasea directivă, Curtea a subliniat deja în Hotărârea Comisia/Germania(14) că această dispoziție vizează doar prestații efectuate de servicii poștale în sensul organic al acestei noțiuni. Potrivit Curții, prestațiile scutite în temeiul articolului 13 secțiunea A nu sunt definite prin trimitere la noțiuni pur materiale sau funcționale(15).

36. Redactarea articolului 13 secțiunea A alineatul (1) litera (a) garantează astfel că doar prestațiile furnizate în mod direct clienților de organizația poștală însăși sunt scutite. În schimb, nu sunt scutite prestațiile parțiale pe care terții le furnizează organizației poștale sub forma, de exemplu, a transportului de expedieri poștale pe calea ferată și pe cale aeriană între diferite oficii poștale(16).

37. Cu toate acestea, din folosirea noțiunii „servicii poștale publice”, Curtea nu a ajuns la concluzia că această expresie se referă doar la prestatorii de stat. Dimpotrivă, aceasta a considerat că scutirea se aplică de asemenea prestațiilor efectuate de o întreprindere privată concesionară(17). Spre deosebire de alte scutiri, articolul 13 secțiunea A alineatul (1) litera (a) din A șasea directivă nu solicită exact ca serviciile poștale să fie prestate de un *organism de drept public*.

38. Este adevărat că nu era necesar, la data adoptării directivei în 1977, să se facă distincție între prestatorii de stat și prestatorii privați, întrucât serviciile poștale erau în esență asigurate la acea dată de monopoluri de stat.

39. Cu toate acestea, organizarea sectorului poștal s-a schimbat în mod considerabil de la acea dată. În cadrul transpunerii Directivei poștale, monopolurile naționale au fost progresiv eliminate, iar piața a fost deschisă concurenței.

40. Nu ar fi conform cu obiectivele din A șasea directivă să se rezerve scutirea de TVA în acest domeniu doar prestatorilor de stat ai serviciilor poștale sau să nu se mai aplice deloc această scutire atunci când nu mai există prestatori de stat. În principiu, întreprinderile comerciale pot constitui de asemenea servicii publice poștale în sensul articolului 13 secțiunea A alineatul (1) litera (a) din A șasea directivă, atunci când furnizează servicii poștale în interesul general în paralel sau în locul fostului monopol public(18).

41. Astfel, rezultat din poziția scutirii de la articolul 13 secțiunea A că spiritul și finalitatea acesteia constau în evitarea impunerii TVA-ului în cazul serviciilor poștale, care sunt considerate ca fiind de interes general și care trebuie, prin urmare, să fie furnizate la un preț modic(19).

42. Acest obiectiv nu și-a pierdut importanța prin liberalizarea pieței serviciilor poștale.

43. Astfel, articolul 2 punctul 2 din Directiva poștală presupune menținerea unei „rețele poștale publice”, pe care o definește drept sistemul de organizare și de resurse de orice fel folosite de către prestatorul (prestatorii) serviciului universal. Articolul 3 din Directiva poștală garantează că utilizatorii beneficiază, chiar în absența unui monopol poștal de stat, de dreptul la un serviciu universal care implică prestarea permanentă a unui serviciu poștal de o calitate determinată în toate punctele de pe teritoriul lor la prețuri accesibile pentru toți utilizatorii. Articolul 12 impune ca prețurile serviciilor care fac parte din prestarea serviciului universal să fie accesibile

și orientate spre costuri și permite ca acestea să fie configurate sub forma unui tarif unic aplicabil întregului teritoriu național.

44. Prin aceste dispoziții pentru serviciul universal, legiuitorul comunitar a precizat care sunt prestațiile care prezintă un interes public special. Cu toate acestea, Directiva poștală se limitează la stabilirea unor cerințe minime în această privință(20). Prin urmare, aceste dispoziții nu permit, în mod concludent, să se stabilească ce prestatori și ce prestații intră în domeniul de aplicare al scutirii de TVA, în contextul legislativ al unui stat membru.

45. Pe de altă parte, este adevărat că Directiva poștală și A șasea directivă aparțin unor domenii juridice în totalitate diferite și urmăresc să reglementeze materii diferite, astfel cum subliniază guvernul suedez. Directiva poștală reprezintă cadrul general pentru organizarea piețelor poștale și nu se referă în mod absolut la tratamentul serviciilor poștale din punctul de vedere al TVA-ului. În ceea ce privește A șasea directivă, aceasta instituie un sistem de TVA la scară comunitară și se referă doar foarte punctual la serviciile poștale.

46. Totuși, aceasta nu împiedică întemeierea, în scopul interpretării prevederilor din A șasea directivă, pe aprecierile care susțin dispozițiile Directivei poștale referitoare la serviciul universal furnizat de rețeaua poștală publică. Astfel, preocupările a două norme se suprapun în privința acestui aspect: acestea urmăresc să garanteze furnizarea pentru public a unor servicii poștale la prețuri accesibile.

47. Aceasta reprezintă un motiv pentru a considera, în condițiile actuale, operatorii *rețelei poștale publice* care asigură serviciul universal ca fiind *servicii publice poștale* în sensul articolului 13 secțiunea A alineatul (1) litera (a) din A șasea directivă.

48. Royal Mail, guvernele elen, suedez și guvernul Regatului Unit, precum și Irlanda se opun totuși luării în considerare a Directivei poștale în cazul interpretării prevederilor din A șasea directivă TVA. Acestea susțin că Directiva poștală, care se întemeiază pe articolul 95 CE, nu poate conduce la o modificare a dispozițiilor fiscale care trebuiau adoptate în unanimitate, în conformitate cu articolul 93 CE. Dacă legiuitorul ar fi urmărit să adapteze scutirea de TVA pentru serviciile poștale, acesta ar fi putut să modifice dispoziția în cadrul înlocuirii dispozițiilor din A șasea directivă cu cele din Directiva 2006/112(21), de exemplu.

49. Aceste obiecții nu sunt totuși convingătoare. În prezenta cauză nu se pune problema modificării dispozițiilor din A șasea directivă, ci a interpretării acesteia având în vedere finalitatea sa. În limitele formulării acesteia, trebuie de asemenea să se țină seama în această privință de cadrul de fapt și de contextul legislativ comunitar de la data aplicării scutirii(22).

50. Astfel, este conform cu jurisprudența Curții să se folosească, pentru a interpreta noțiunile cuprinse în A șasea directivă, dispoziții comunitare nefiscale aplicabile, cu condiția ca acestea să urmărească obiective convergente. În Hotărârea Abbey National, de exemplu, Curtea a interpretat noțiunea de gestionare a fondurilor deschise de investiții în sensul articolului 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A șasea directivă, referindu-se la definiția furnizată de Directiva 85/611/CEE a Consiliului din 20 decembrie 1985 de coordonare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative privind anumite organisme de plasament colectiv în valori mobiliare (OPCVM)(23)(24).

— Aplicarea scutirii după eliminarea rezervării anumitor servicii

51. TNT, precum și guvernele finlandez și suedez susțin, în plus, făcând trimitere la concluziile avocatului general Geelhoed prezentate în cauza Dansk Postordreforening(25), punctul de vedere potrivit căruia scutirea nu este aplicabilă decât în măsura în care subzistă servicii poștale

rezervate anumitor prestatori. Avocatul general a considerat în mod efectiv că operatorii poștali îşi asumă o misiune de interes public scutită numai în cazul în care aceştia furnizează servicii rezervate. Serviciile care fac parte din serviciul universal, fără a fi totuşi rezervate cu titlu exclusiv unui prestator, sunt furnizate în condiţii normale de concurenţă şi au un caracter pur comercial(26).

52. Este adevărat că articolul 7 din Directiva poștală nu impune încă o liberalizare completă, dar permite să se rezerve o gamă limitată de servicii unuia sau mai multor prestatori. Cu toate acestea, Regatul Unit şi un anumit număr de alte state membre nu mai folosesc această posibilitate.

53. Totuşi, pe o piaţă liberalizată, statele membre trebuie întotdeauna să se asigure, în conformitate cu articolul 4 din Directiva poștală, că serviciul universal este garantat. Acestea trebuie în special să ia măsuri pentru respectarea de către prestatorul sau prestatorii serviciului universal a condiţiilor prevăzute la articolele 3-6 şi la articolul 12 din Directiva poștală cu privire la calitatea şi la preţurile serviciilor poștale.

54. Regatul Unit şi-a îndeplinit aceste obligaţii încredinşând Royal Mail răspunderea de a asigura serviciul universal şi impunându-i un caiet de sarcini în licenţa care i-a fost acordată în acest scop. Condiţiile prevăzute de licenţa serviciului universal diferă în mod semnificativ de condiţiile care se aplică activităţii altor furnizori de servicii poștale în Regatul Unit, astfel cum a arătat instanţa de trimitere.

55. Cu toate că nu li se conferă drepturi exclusive, prestatorii serviciului universal îşi realizează, aşadar, prestaţiile pe o piaţă care nu este în totalitate liberă şi care nu este organizată în funcţie de consideraţii de ordin pur economic. Dimpotrivă, aceştia îndeplinesc de asemenea o misiune de interes public şi sunt supuşi în acest cadru unui control specific al statului. Prin urmare, este conform cu finalitatea articolului 13 secţiunea A alineatul (1) litera (a) din Aşasea directivă să se califice prestatorii serviciului universal drept „servicii poștale publice” în sensul acestei dispoziţii, iar prestaţiile acestora să fie exonerate.

56. Trebuie să se ţină seama în această privinţă de faptul că rezervarea anumitor servicii urmăreşte, potrivit considerentului (16) al Directivei poștale, să asigure funcţionarea serviciului universal în condiţii de echilibru financiar. Prin urmare, rezervarea are ca scop menţinerea echilibrului financiar al prestatorului serviciului universal, pentru a-i permite acestuia să îşi îndeplinească misiunea de interes general(27). În afară de finanţarea sarcinilor speciale ale serviciului universal, rezervarea anumitor servicii nu răspunde, aşadar, niciunei alte consideraţii de interes general mai extinse. Prin urmare, nu există niciun motiv pentru a face ca scutirea prevăzută la articolul 13 secţiunea A alineatul (1) litera (a) din Aşasea directivă să depindă de rezervarea anumitor servicii, întrucât este de asemenea în interesul general să se asigure serviciul universal, chiar dacă bazele financiare ale acestuia nu trebuie să fie stabilite prin atribuirea de drepturi exclusive.

57. În plus, interpretarea care se întemeiază pe faptul că anumite servicii sunt rezervate ar avea drept consecinţă faptul că articolul 13 secţiunea A alineatul (1) litera (a) din Aşasea directivă ar fi lipsit de efect în mai multe state membre, consecinţă care trebuie evitată pe cât posibil, în pofida obligaţiei de a interpreta în mod strict scutirile(28).

– Interpretarea în lumina principiului neutralităţii fiscale

58. Rămâne să examinăm obiectiva ridicată de TNT, precum și de guvernele suedez și finlandez, potrivit căreia, pe o piață liberalizată, scutirea prestatorului serviciului universal încalcă principiul neutralității fiscale și denaturează concurența.

59. Principiul neutralității fiscale, care este inerent sistemului comun de TVA și potrivit căruia trebuie să fie interpretate scutirile, se opune ca operatorii economici care efectuează aceleași operațiuni să fie tratați diferit în materia percepției TVA-ului(29). Acesta include principiul eliminării denaturărilor concurenței care rezultă dintr-un tratament diferențiat din punctul de vedere al TVA-ului(30).

60. Părțile menționate anterior afirmă în mod corect că principiul neutralității fiscale este în orice caz respectat dacă scutirea se aplică doar prestatorilor care furnizează servicii poștale rezervate. Astfel, prin acordarea de drepturi exclusive unui prestator, este imposibil *a priori* ca alți agenți economici să efectueze aceleași operațiuni, al căror tratament fiscal diferit încalcă principiul neutralității.

61. Totuși, din aceasta nu reiese că principiul neutralității este încalcat în mod automat în cazul în care scutirea nu se întemeiază pe caracterul de serviciu rezervat al prestațiilor, ci se extinde în mod general asupra tuturor serviciilor universale. Astfel, scutirea doar a prestațiilor efectuate de prestatorul serviciului universal este compatibilă cu principiul neutralității, în măsura în care acestea, datorită cadrului juridic special, nu sunt comparabile cu prestațiile altor furnizori de servicii poștale și, prin urmare, nu se produce nicio denaturare a concurenței.

62. Serviciul universal asigurat de Royal Mail în interesul public constă, în esență, în punerea la dispoziția tuturor utilizatorilor a unei anumite oferte de servicii poștale care să acopere întregul teritoriu la un tarif stabilit. În special, Royal Mail are obligația de a pune la dispoziție un număr determinat de puncte de acces (căsuțe poștale și oficii poștale) de la care ridicarea expedierilor poștale este asigurată cel puțin o dată în fiecare zi lucrătoare. Aceasta trebuie să distribuie toate expedierile poștale autorizate la un preț rezonabil și uniform la orice adresă din Regatul Unit și nu poate refuza transportul acestora în zone îndepărtate sau pretinde efectuarea acestuia la un preț mai ridicat. În sfârșit, corespondența trebuie să fie distribuită tuturor gospodăriilor private și clienților comerciali în fiecare zi lucrătoare.

63. TNT nu este obligată să ofere servicii comparabile. Prin urmare, principiul neutralității fiscale nu impune tratarea în același mod, din punctul de vedere al TVA-ului, a operațiunilor TNT și a celor ale Royal Mail. Desigur, este posibil ca TNT să efectueze în parte prestații asemănătoare cu cele ale Royal Mail, precum colectarea și sortarea expedierilor poștale. Totuși, serviciul universal, care beneficiază de un tratament fiscal favorabil, constă în special în punerea la dispoziție a unei rețele poștale publice, definită ca un ansamblu de infrastructuri și servicii de o anumită calitate și la un anumit preț. Prin urmare, pentru evaluarea caracterului comparabil sau incomparabil al prestațiilor, nu trebuie să ne limităm la analiza unor prestații izolate, ci trebuie să se țină seama de faptul că acestea fac parte dintr-o ofertă globală a rețelei poștale publice(31).

64. Trebuie să se examineze, în cadrul răspunsului la cea de a doua întrebare, dacă această concluzie se aplică tuturor operațiunilor sau doar anumitor operațiuni ale prestatorului serviciului universal.

65. În orice caz, aspectul dacă identitatea unui prestator al serviciului universal a fost notificat Comisiei în conformitate cu articolul 4 din Directiva poștală este irelevant pentru tratamentul fiscal. Contează doar dacă prestațiile acestuia îndeplinesc, din punct de vedere material, criteriile serviciului universal și dacă furnizarea acestora este asigurată pentru o anumită perioadă datorită condițiilor licenței care i-a fost emisă sau datorită obligațiilor legale. Astfel, nu ar fi compatibil cu

principiul neutralității fiscale să se trateze diferit, din punctul de vedere al TVA-ului, prestații identice din punct de vedere material doar pentru motivul că identitatea operatorului economic care le furnizează a fost notificat? Comisiei.

66. Rezultă din cele de mai sus că este necesar să se răspundă la prima întrebare preliminară că „serviciile poștale publice” în sensul articolului 13 secțiunea A alineatul (1) litera (a) din A șasea directivă sunt prestatorii de servicii poștale care asigură serviciul universal. Aplicarea scutirii nu este subordonată condiției ca anumite prestații ale serviciului universal să fie rezervate acestui prestator sau acestor prestatori.

B – *Cu privire la a doua și la a treia întrebare*

67. Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă articolul 13 secțiunea A alineatul (1) litera (a) din A șasea directivă vizează ansamblul operațiunilor realizate de un prestator de servicii poștale cărora li se aplică scutirea. În cazul în care nu toate prestațiile acestuia ar fi scutite, Curții i se solicită, prin intermediul celei de a treia întrebări, să indice criteriile care permit să se facă distincție între prestațiile scutite și cele care nu sunt scutite. Întrucât între aceste două întrebări există o strânsă legătură, le vom analiza împreună.

68. În opinia Royal Mail, a Irlandei, a guvernului elen și a guvernului Regatului Unit, modul de redactare a scutirii se referă numai la furnizorul prestației și nu impune realizarea unei distincții între diferitele operațiuni ale beneficiarului. În schimb, în opinia Comisiei și a guvernului german, scutirea se aplică numai serviciilor furnizate de prestatorul serviciului universal incluse în mod direct în furnizarea serviciului universal. Comisia face distincție între acestea și transportul anumitor servicii de corespondență în vrac, care nu ar trebui să fie scutite. Guvernul german consideră că serviciile care sunt furnizate în condiții și la tarife liber negociate nu intră în sfera de aplicare a scutirii.

69. Este necesar să se amintească încă o dată în această privință că, în temeiul articolului 13 secțiunea A alineatul (1) litera (a) din A șasea directivă, prestarea de servicii de către serviciile poștale publice și livrarea de bunuri accesorii acestora sunt scutite de la plata taxei. Cu excepția transportului de călători și a serviciilor de telecomunicații, care sunt excluse în mod expres de la scutire, această dispoziție nu menționează prestații speciale ale serviciilor poștale publice.

70. Prin urmare, redactarea pare să dea dreptate la prima vedere Royal Mail și guvernelor care o susțin. În plus, un factor care militează în favoarea interpretării de către acestea a scutirii este că aceasta ar permite o delimitare clară a operațiunilor care beneficiază de avantajul fiscal, întrucât ar fi suficient să se verifice, fără o altă distincție, cine a efectuat operațiunea.

71. Totuși, dacă s-ar ține cont doar de faptul că prestația a fost furnizată de un serviciu poștal public, vor trebui de asemenea să fie scutite de TVA operațiunile care nu au niciun raport cu serviciile poștale, precum vânzarea de articole de papetrie sau de cadouri în oficiile poștale. Aceasta ar fi, în mod evident, în contradicție cu spiritul și finalitatea scutirii, care constau în faptul ne a nu greva cu TVA furnizarea de servicii specifice în interesul general. În plus, nu ar fi respectate nici principiul neutralității fiscale, nici obligația interpretării stricte a scutirii de TVA, în calitate de dispoziție derogatorie.

72. Pentru a lua în considerare aceste din urmă principii, scutirea trebuie să se aplice doar prestațiilor furnizate de un serviciu public *în această calitate*. Astfel cum a arătat răspunsul la prima întrebare preliminară, scutirea trebuie să fie în favoarea prestațiilor rețelei publice care trebuie să fie asigurate în interesul general, iar abordarea Directivei poțale trebuie să fie luată în considerare în această privință.

73. Desigur, se impune, în principiu, o interpretare uniformă a noțiunilor din A șasea directivă TVA(32). Cu toate acestea, întrucât Directiva poțală nu armonizează în totalitate serviciul universal, pot exista divergențe de la un stat membru la altul în ceea ce privește definirea serviciilor care fac parte din serviciul universal și caracteristicile acestora, divergențe care au repercusiuni asupra scutirii de TVA a serviciilor poțale.

74. Curtea a subliniat deja în Hotărârea Comisia/Germania(33) că A șasea directivă a evitat să influențeze organizarea poțală a statelor membre, articolul 13 secțiunea A alineatul (1) litera (a) vizând în același mod întreprinderile poțale de stat și întreprinderile poțale de drept privat. Este de asemenea conform cu principiul subsidiarității faptul că statele membre să determine, în cadrul definit de Directiva poțală și ținând cont de particularitățile lor geografice, sociale și economice, serviciile poțale care trebuie să fie furnizate în interesul general.

75. Cu toate acestea, trebuie să se țină seama de aspectul că statele membre au obligația de a acorda scutirea în cazul în care sunt îndeplinite condițiile prevăzute la articolul 13 secțiunea A alineatul (1) litera (a)(34). Acestei obligații îi corespunde un drept echivalent al particularilor. Prin urmare, statele membre, atunci când aplică scutirea de TVA, trebuie să se refere la abordarea pe care au adoptat-o în cadrul reglementării poțale. Dacă acestea ar fi avut libertatea să stabilească în mod arbitrar cerințele de interes general în scopul scutirii de TVA în alt mod decât în cadrul definirii serviciului poțal universal, dreptul la scutire ar fi contestat.

76. Pentru existența unui serviciu universal, nu este suficient ca acesta să fie prestat prin intermediul infrastructurii unui prestator al serviciului universal. Acesta trebuie, în plus, să fie asigurat în condiții și la tarife standardizate de aplicare generală. Numai astfel acesta poate fi considerat o prestație pe care o furnizează un serviciu poțal public în această calitate și care servește în mod special interesului general.

77. Astfel cum arată în mod întemeiat guvernul german referindu-se la considerentul (15) al Directivei poțale, prestatorii serviciului universal pștrează dreptul de a negocia în mod individual contracte cu clienții. Astfel de prestații nu sunt furnizate de un prestator care acționează în calitate de serviciu poțal *public*, întrucât, în aceste condiții, nu toți utilizatorii au acces în același mod la prestație; doar utilizatorii care au o anumită putere de cumpărare au acces la acestea.

78. În plus, în ceea ce privește aceste prestații care sunt furnizate în paralel cu serviciul universal și care nu sunt supuse acelorăși constrângeri, prestatorul serviciului universal se află în aceeași situație ca orice prestator de servicii poțale. Prin urmare, atât principiul neutralității fiscale, cât și interdicția denaturării concurenței se opun scutirii.

79. În Hotărârea Corbeau, Curtea a subliniat deja că atribuirea de drepturi exclusive nu este justificat de articolul 90 alineatul (2) din Tratatul CE [devenit articolul 86 alineatul (2) CE], din moment ce sunt în discuție servicii specifice care pot fi separate de serviciul de interes general, care satisfac necesitățile specifice ale operatorilor economici(35). Cu siguranță, Royal Mail nu dispune de drepturi exclusive în acest sens. Cu toate acestea, scutirea de TVA constituie un privilegiu al prestatorului serviciului universal, care se explică doar prin misiunea sa de interes public. Aceasta nu poate fi extinsă la alte prestații acordate cu titlu individual unor operatori economici.
80. Nu fără motiv articolul 14 alineatul (2) din Directiva propusă prevede că prestatorii serviciului universal țin conturi separate în cadrul sistemelor lor interne de contabilitate pentru serviciile care fac parte din serviciul universal și serviciile care nu fac parte din serviciul universal. Din articolul 14 alineatul (2) a doua teză rezultă că această dispoziție se aplică de asemenea serviciilor nerezervate care fac parte din serviciul universal. Această normă urmărește să asigure transparența costurilor și să evite o subvenționare încrucișată între diferitele categorii care ar putea procura avantaje prestatorului serviciului universal în concurență cu ceilalți prestatori.
81. O distincție clară între diversele categorii de servicii propuse este necesară de asemenea cu privire la scutirea de TVA, pentru a nu procura prestatorului serviciului universal un avantaj în domenii în care acesta este în concurență cu alți prestatori. Având în vedere că oricum trebuie să fie ținute conturi separate pentru diversele tipuri de servicii, o aplicare diferențiată a scutirii nu ar trebui să presupună mari dificultăți practice.
82. În ceea ce privește corespondența în vrac („bulk mail services”) care, în opinia Comisiei, nu ar mai trebui să fie scutită de TVA, este necesar să se arate în primul rând că nu este avut în vedere o noțiune tehnică care este definită, de exemplu, în Directiva propusă. Singura categorie specială vizată de Directiva propusă este marketingul direct prin corespondență. Acesta este definit la articolul 2 punctul (8) din Directiva propusă ca „o comunicare care constă numai în materiale de publicitate sau de marketing și care cuprinde un mesaj identic, cu excepția numelui, adresei și numărului de identificare ale destinatarului, precum și a altor modificări care nu afectează natura mesajului, care este trimis unui număr semnificativ de destinatari și care este transportat și distribuit la adresa indicată de către expeditor chiar pe expediție sau pe ambalaj”.
83. Pe de o parte, expresia „corespondență în vrac” ar putea fi înțeleasă ca sinonim al marketingului direct prin corespondență. Într-un sens mai larg, aceasta ar putea include totalitatea corespondenței comerciale trimise în număr mare de un expeditor, dar care conține comunicări individuale, precum facturile unei întreprinderi de telecomunicații sau extrasele de cont trimise de bănci.
84. Indiferent de sensul care este dat acestei noțiuni, scutirea este în orice caz exclusiv în cazul în care aceste expediții sunt transportate la prețuri negociate în mod individual.
85. Chiar dacă se aplică un tarif propus general aplicabil, aceste prestații nu sunt, fără îndoială, prestații tipice caracteristice necesităților vitale elementare ale clienților privați. Cu siguranță, în principiu, este și în interesul general să se pună la dispoziția clienților comerciali o rețea propusă publică.
86. Totuși, aceasta este și în favoarea particularilor, în mod indirect. Aceștia au interesul de a primi corespondența comercială la prețuri rezonabile, chiar dacă locuiesc în regiuni îndepărtate ale statului membru. În cazul în care expeditorul corespondenței comerciale nu este autorizat să deducă TVA-ul în amonte, ca în cazul unei bănci de exemplu, TVA-ul perceput pentru transport se va repercuta în definitiv asupra prețului pe care expeditorul îl facturează clientului său pentru

presta?iile sale.

87. În sfâr?it, în cazul coresponden?ei comerciale care con?ine o comunicare individual? ?i care este transportat? la un tarif general, este dificil s? se determine de la ce num?r de expedieri aceasta poate fi considerat? coresponden?? în vrac care nu beneficiaz? de scutire. Aceasta se aplic? deja în cazul a 50 de facturi pe care o întreprindere de talie medie le trimite pe zi sau doar în cazul a mii de facturi ale unui mare furnizor de utilit??i publice? Acesta este motivul pentru care astfel de expedieri po?tale nu ar trebui s? fie tratate în mod diferit de expedierile cu con?inut individual trimise în mod izolat.

88. În schimb, este posibil s? se fac? o distinc?ie în ceea ce prive?te marketingul direct prin coresponden?? în sensul articolului 2 punctul (8) din Directiva po?tal?. În pofida aplic?rii unui tarif general de transport, marketingul direct prin coresponden?? ar putea fi exclus de la scutire întrucât, în cazul unor astfel de expedieri, interesul comercial reprezentat de publicitatea pentru produs sau pentru serviciile expeditorului este predominant. Cu toate acestea, este de competen?a statelor membre, în ultimul rând, s? stabileasc? cum vor pune în balan?? în acest caz interesele private ?i interesul public. De asemenea, trebuie s? se ?in? seama în aceast? privin?? de interesul întreprinderilor concurente ale prestatorului serviciului universal în ceea ce prive?te un acces în acelea?i condi?ii la acest segment lucrativ al pie?ei.

89. Prin urmare, trebuie s? se r?spund? la a doua ?i la a treia întrebare c? articolul 13 sec?iunea A alineatul (1) litera (a) din A ?asea directiv? scute?te doar presta?iile pe care un serviciu po?tal public le furnizeaz? ca atare, cu alte cuvinte presta?iile serviciului universal care sunt furnizate în interesul general. În schimb, presta?iile care sunt furnizate în condi?ii negociate în mod individual ?i care nu sunt supuse normelor care guverneaz? serviciul universal nu sunt scutite.

V – Concluzie

90. Având în vedere considera?iile care preced?, propunem s? se r?spund? întreb?rilor preliminare adresate de High Court dup? cum urmeaz?:

„1) «Serviciile po?tale publice» în sensul articolului 13 sec?iunea A alineatul (1) litera (a) din A ?asea directiv? 77/388/CEE a Consiliului din 17 mai 1977 privind armonizarea legisla?iilor statelor membre referitoare la impozitele pe cifra de afaceri – sistemul comun al taxei pe valoarea ad?ugat?: baza unitar? de evaluare sunt prestatorii de servicii po?tale care asigur? serviciul universal. Aplicarea scutirii nu este subordonat? condi?iei ca anumite presta?ii ale serviciului universal s? fie rezervate acestui prestator sau acestor prestatori.

2) Articolul 13 sec?iunea A alineatul (1) litera (a) din A ?asea directiv? scute?te doar presta?iile pe care un serviciu po?tal public le furnizeaz? ca atare, cu alte cuvinte presta?iile serviciului universal care sunt furnizate în interesul general. În schimb, presta?iile care sunt furnizate în condi?ii negociate în mod individual ?i care nu sunt supuse normelor care guverneaz? serviciul universal nu sunt scutite.”

1 – Limba original?: germana.

2 – A ?asea directiv? 77/388/CEE a Consiliului din 17 mai 1977 privind armonizarea legisla?iilor statelor membre referitoare la impozitele pe cifra de afaceri – sistemul comun al taxei pe valoarea ad?ugat?: baza unitar? de evaluare (JO L 145, p. 1), înlocuit?, cu efect de la 1 ianuarie 2007, de Directiva 2006/112/CE a Consiliului din 28 noiembrie 2006 privind sistemul comun al taxei pe valoarea ad?ugat? (JO L 347, p. 1, Edi?ie special?, 09/vol. 3, p. 7).

3 – A se vedea comunicatul de presă IP/07/1164 din 24 iulie 2007.

4 – Formularea articolului 132 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2006/112/CE este identică și prevede de asemenea scutirea serviciilor furnizate de serviciile poștale publice și livrarea de bunuri accesorii acestora, cu excepția transportului de călători și a serviciilor de telecomunicații.

5 – Directiva 97/67/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 decembrie 1997 privind normele comune pentru dezvoltarea pieței interne a serviciilor poștale ale Comunității și îmbunătățirea calității serviciului (JO 1998, L 15, p. 14, Ediție specială, 06/vol. 3, p. 12), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2002/39/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 10 iunie 2002 (JO L 176, p. 21, Ediție specială, 06/vol. 4, p. 178).

6 – Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 20 februarie 2008 de modificare a Directivei 97/67/CE cu privire la realizarea integrală a pieței interne a serviciilor poștale ale Comunității (JO L 52, p. 3). Această directivă elimină, începând de la 1 ianuarie 2011, posibilitatea de a rezerva anumite servicii (un termen de transpunere mai lung, până la sfârșitul anului 2012, se aplică pentru 11 state membre).

7 – Concluziile prezentate la 10 aprilie 2003 (C-169/02, Rec., p. I-13339, punctul 79). Această cauză nu a condus la pronunțarea unei hotărâri a Curții, întrucât cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare a fost retrasă după prezentarea concluziilor.

8 – A se vedea în acest sens, cu privire la articolul 13 secțiunea A alineatul (1) literele (b) și (c) din Așeza directivă, Hotărârea din 20 noiembrie 2003, d'Ambrumenil (C-307/01, Rec., p. I-13989, punctul 58), și Hotărârea din 8 iunie 2006, L.u.P. (C-106/05, Rec., p. I-5123, punctul 25).

9 – A se vedea propunerea Comisiei din 29 iunie 1973 pentru Așeza directivă a Consiliului privind armonizarea legislațiilor statelor membre referitoare la impozitele pe cifra de afaceri – sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată: baza unitară de evaluare, *Buletinul Comunităților Europene*, suplimentul 11/73, p. 16.

10 – Hotărârea d'Ambrumenil (citată la nota de subsol 8, punctul 52), Hotărârea din 26 mai 2005, Kingscrest Associates și Montecello (C-498/03, Rec., p. I-4427, punctul 29), Hotărârea din 14 iunie 2007, Haderer (C-445/05, Rep., p. I-4841, punctul 18), și Hotărârea din 16 octombrie 2008, Canterbury Hockey Club și Canterbury Ladies Hockey Club (C-253/07, nepublicată încă în Repertoriu, punctul 17).

11 – Hotărârea din 12 noiembrie 1998, Institute of the Motor Industry (C-149/97, Rec., p. I-7053, punctul 18), Hotărârea d'Ambrumenil (citată la nota de subsol 8, punctul 54), și Hotărârea din 1 decembrie 2005, Ygeia (cauzele conexate C-394/04 și C-395/04, Rec., p. I-10373, punctul 15).

12 – Hotărârea Haderer (citată la nota de subsol 10, punctul 18) și Hotărârea Canterbury Hockey Club și Canterbury Ladies Hockey Club (citată la nota de subsol 10, punctul 17).

13 – A se vedea de asemenea, cu privire la acest subiect, concluziile noastre prezentate în cauza Solleveld și van den Hout/van Eijnsbergen (Hotărârea din 27 aprilie 2006, cauzele conexate C-443/04 și C-444/04, Rec., p. I-3617, punctele 39 și 49).

14 – Hotărârea din 11 iulie 1985 (107/84, Rec., p. 2655, punctul 11).

- 15 – Hotărârea Comisia/Germania (citată la nota de subsol 14, punctul 13) și Hotărârea din 14 decembrie 2006, VDP Dental Laboratory (C-401/05, Rec., p. I-12121, punctul 25).
- 16 – Hotărârea Comisia/Germania (citată la nota de subsol 14, punctele 11 și 19).
- 17 – Hotărârea Comisia/Germania (citată la nota de subsol 14, punctul 16).
- 18 – A se vedea concluziile prezentate în cauza Dansk Postordreforening (citate la nota de subsol 7, punctele 70-76).
- 19 – A se vedea cu privire la acest subiect punctele 29 și 30 din prezentele concluzii.
- 20 – A se vedea, de exemplu, redactarea articolului 3 alineatul (3) prima teză din Directiva poștală.
- 21 – Citată la nota de subsol 2.
- 22 – A se vedea în acest sens Hotărârea din 6 octombrie 1982, Cilfit și alții (283/81, Rec., p. 3415, punctul 20), și Hotărârea din 18 octombrie 2007, Agrover (C-173/06, Rep., p. I-8783, punctul 17).
- 23 – JO L 375, p. 3, Ediție specială, 06/vol. 1, p. 138.
- 24 – Hotărârea din 4 mai 2006 (C-169/04, Rec., p. I-4027, punctul 61 și următoarele); pentru o prezentare mai detaliată a jurisprudenței în discuție, a se vedea punctul 73 și următoarele din concluziile noastre prezentate în această cauză.
- 25 – Citate la nota de subsol 7.
- 26 – Concluziile prezentate în cauza Dansk Postordreforening (citată la nota de subsol 7, punctul 79).
- 27 – A se vedea Hotărârea din 15 noiembrie 2007, International Mail Spain (C-162/06, Rep., p. I-9911, punctul 31 și următoarele), care se referă la Hotărârea din 19 mai 1993, Corbeau (C-320/91, Rec., p. I-2533, punctele 14-16), și la Hotărârea din 17 mai 2001, TNT Traco (C-340/99, Rec., p. I-4109, punctul 54), cu privire la articolul 86 alineatul (2) CE.
- 28 – A se vedea mai sus punctul 32 din prezentele concluzii și trimiterile de la nota de subsol 12.
- 29 – Hotărârea din 7 septembrie 1999, Gregg (C-216/97, Rec., p. I-4947, punctele 19 și 20), Hotărârea Kingscrest Associates și Montecello (citată la nota de subsol 10, punctul 29), Hotărârea L.u.P. (citată la nota de subsol 8, punctul 24) și Hotărârea din 28 iunie 2007, JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust și The Association of Investment Trust Companies (C-363/05, Rep., p. I-5517, punctul 46).
- 30 – Hotărârea din 3 mai 2001, Comisia/Franța (C-481/98, Rec., p. I-3369, punctul 22), și Hotărârea JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust și The Association of Investment Trust Companies (citată la nota de subsol 29, punctul 47).
- 31 – În orice caz, ar fi previzibil ca TNT să ofere un serviciu poștal integrat care să acopere întregul teritoriu, în cooperare cu alți prestatori și în special cu Royal Mail. În cazul în care acest serviciu ar fi, de asemenea, conform cu cadrul normativ în ceea ce privește tariful, această prestație ar putea fi considerată un serviciu universal scutit. Astfel, nu este necesar, în opinia noastră, ca un prestator să asigure prin propriile sale mijloace toate prestațiile parțiale care

constituie împreună serviciul universal.

32 – A se vedea hotărârile citate la nota de subsol 10, Kingscrest Associates și Montecello (punctul 22), Haderer (punctul 17) și Canterbury Hockey Club și Canterbury Ladies Hockey Club (punctul 16).

33 – Citat la nota de subsol 14, punctul 16.

34 – A se vedea în acest sens Hotărârea Comisia/Germania (citată la nota de subsol 14, punctul 10), Hotărârea din 6 noiembrie 2003, Dornier (C-45/01, Rec., p. I-12911, punctul 81), și Hotărârea JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust și The Association of Investment Trust Companies (citată la nota de subsol 29, punctele 61 și 62).

35 – Hotărârea Corbeau (citată la nota de subsol 27, punctul 19).